

Z OBSAHU

- Zahrada hrou zvítězila v soutěži EDUína
- Ověřování kvality programů primární prevence
- Workshopy o vlastním hodnocení škol
- NSK pomáhá při rekvalifikacích
- Příloha: Chronologie událostí ve školství roku 2013

všeobecné
odborné
umělecké
jazykové
celoživotní

4/2013

vzdělávání

ČTVRTLETNÍK NÁRODNÍHO ÚSTAVU PRO VZDĚLÁVÁNÍ

INSPEKCE UŽ NEBUDE FORMÁLNÍ

O tom, jaké změny přinesou do inspekční práce nedávno schválené koncepční záměry pro činnost ČŠI do roku 2020, jsme hovořili s novým ústředním školním inspektorem Mgr. Tomášem Zatloukalem.

V čem je největší rozdíl proti dřívějšku?

Chceme se více zaměřit na metodickou podporu škol. Ta bude založena na komplexním hodnocení, jehož výstupem bude analýza silných a slabých stránek školy s doporučeními a návrhy opatření na její další zlepšování. Tomu jsme také přizpůsobili strukturu inspekční zprávy, která by měla být pro školu, zřizovatele i rodiče srozumitelnější a jasnější. Chtěli bychom dosáhnout toho, aby byla ČŠI považována za významnou a důvěryhodnou instituci, která sbírá a vyhodnocuje data, a poskytuje tím všem zainteresovaným aktérům zpětnou vazbu. Za velmi důležité považujeme, aby naše činnost byla objektivní, transparentní, nestranná a byla založena na vzájemném respektu mezi námi a školami.

Podle schválených záměrů máte v úmyslu omezit kontroly formálních náležitostí a chcete se více soustředit na procesy probíhající ve škole. Jak by to tedy mělo konkrétně vypadat?

Inspekce sice musí provádět formální posuzování souladu s právními předpisy, ale chceme ho minimalizovat na povinnou zákonnou úroveň. Pokud škola nevede třídní knihu, školní matriku nebo nerespektuje minimální hodinové dotace předmětů, tak tím samozřejmě ohrožuje vzdělávání žáků, protože od toho se odvíjí další její úkoly. Takže škola takové formální náležitosti splňovat musí, ale nechceme, aby inspekční týmy přišly do školy a dva dny tam listovaly v dokumentaci.

Pokračování na str. 6

Ilustrační foto

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA OCENILA NEJLEPŠÍ ABSOLVENTY

Nejlepší absolventy středních škol, kterých bylo tentokrát 274, ocenila letos Hospodářská komora už po osmnácté. Mezi nimi také 18 absolventů učebních oborů, kteří ocenění získali za samostatné odborné práce obhájené během závěrečných zkoušek. Šlo o vítěze soutěže, kterou uspořádal Národní ústav pro vzdělávání ve spolupráci s HK ČR v rámci projektu Nová závěrečná zkouška 2.

„Jsem velmi rád, že jsme mohli ocenit tolik mladých lidí, kteří určitě nebudou mít problém najít uplatnění na trhu práce,“ prohlásil prezident HK ČR Petr Kužel. Také příprava samostatných odborných prací může přispět ke zvýšení prestiže absolventů učebních oborů. V této práci totiž musí

žáci ukázat, jestli dovedou pracovat samostatně, zda umí vyhledat a dobře využít potřebné informace a jestli dokážou najít originální řešení úkolu. To všechno pak mohou využít ve své praxi. Samostatnou odbornou práci připravovali v minulém školním roce žáci třetích ročníků 12 oborů vzdělání, soutěže se zúčastnilo 57 absolventů učebních oborů. Vůbec nejvíce prací poslaly do soutěže školy v oboru Kuchař – číšník, Kadeřník a Cukrář, méně zastoupeny byly další obory, jako Umělecký kovář a zámečnick, Kovář a podkovář nebo Umělecký keramik. Hodnotící komise, složená ze zástupců Národního ústavu pro vzdělávání a HK ČR, vybrala 18 nejlepších prací z různých oborů.

Zoja Franklová

Mgr. Václav Hořejší, ředitel NÚV

Vážení čtenáři, nechce se ani věřit, že od mého posledního článku v našem čtvrtletníku Vzdělávání uběhl více než rok. Podívejme se proto společně na rok 2013 z pohledu tří událostí, které zcela jistě ovlivní v následujících letech činnost Národního ústavu pro vzdělávání.

V listopadu 2012 byl vypracován materiál, který stanovil postup na posílení role NÚV v oblasti podpory pedagogicko-psychologického poradenství, prevence a institucionální výchovy. Materiál vznikl na základě analýzy kvality těchto služeb a na základě požadavků celého systému na metodickou pomoc. Stanovil před nás cíle krátkodobé a dlouhodobé.

Ty krátkodobé se daly vyřešit v horizontu několika měsíců, byly splněny v dubnu 2013. Splnění hlavního, dlouhodobého cíle bylo podstatně složitější a trvalo nám celý rok, než se jej podařilo realizovat. Jedná se o systémovou podporu pedagogicko-psychologického poradenství, zajištění koncepčních, analytických, metodických, poradenských, koordinačních a informačních úkolů pro tuto oblast. Neobejdeme se přitom bez spolupráce s MŠMT i dalšími přímo řízenými organizacemi a s kraji, protože máme v úmyslu prosadit systémové změny, které povedou k zajištění kvalitních a srovnatelných poradenských služeb ve všech regionech ČR. Právě z těchto výše uvedených důvodů vzešla potřeba personálního posílení NÚV o odborníky z dané oblasti, což si od 1. 1. 2014 vyžádalo změnu organizace NÚV a zřízení nové sekce – sekce pedagogicko-psychologického poradenství.

Pokračování na str. 2

Pokračování ze str. 1

Další nové tváře přibýly v organizační struktuře Národního ústavu pro vzdělávání implanací Národního informačního centra mládeže. Spojili jsme síly, a tím se rozšířily možnosti nejenom v oblasti kariérového poradenství, ale i v informovanosti mladých lidí o možnostech zaměstnání, společenských aktivit a zájmové činnosti. Velkou výhodou tohoto spojení je koordinace informačních regionálních center ze strany NICM. Od využití této informační sítě si osobně slibují větší informovanost cílové skupiny mladých lidí. NICM si nelze představit jako izolovanou strukturu v rámci NÚV, proto jsme měsíce říjen a listopad 2013 věnovali návazání spolupráce mezi NICM a jednotlivými odděleními NÚV a popsání styčných

obsahových bodů činností, tak aby se v co nejkratší době stalo NICM nedílnou integrovanou součástí NÚV. Jako příklad mohu uvést propagaci evropského nástroje pro mobilitu mladých lidí EUROPASS, kariérové poradenství či portál Infoabsolvent.cz.

Třetím významným úkolem, který ovlivní tvář Národního ústavu pro vzdělávání v následujících letech, byly stavební úpravy v prostorách bývalého internátu. Jeho rekonstrukce umožní sestěhování všech zaměstnanců do jednoho objektu, kde budou mít pro svou práci nejlepší podmínky. Osobně si od tohoto kroku slibují, že řízení celé organizace v její pestrosti a složitosti bude mnohem efektivnější a pružnější.

Toto opatření se netýká pracoviště NICM, u něž je důležitá jeho centrální poloha a snadná dostupnost pro klienty.

Na závěr bych zcela netradičně použil citát z knihy Madeleine Albrightové, který mě přinutil k zamyšlení nad mnoha aspekty života. Budu rád, pokud i Vy najdete chvíli k zamyšlení nad jeho obsahem: „Jsem přesvědčena, že když pravdu spatříme, poznáme ji, jenom se tak třeba nestane okamžitě a bez úsilí o hlubší poznání. Je tomu tak proto, že cíl, k němuž směřujeme, a dobro, v něž doufáme, nepřicházejí jako nějaká závěrečná odměna, ale jsou skrytým společníkem našeho hledání.“

Václav Hořejší

KVALITU ŠKOLY OVLIVŇUJÍ VŠICHNI PRACOVNÍCI

Během října a listopadu 2013 se uskutečnila už druhá série workshopů o vlastním hodnocení škol. Dva workshopy byly určeny pedagogům obchodních akademií a středních průmyslových škol, jeden se věnoval učitelkám mateřských škol. Účastníci zde mohli prohloubit své znalosti potřebné pro práci s evaluačními nástroji. Jde o různé dotazníky pro žáky, učitele i rodiče, hospitační a posuzovací archy, pomocí kterých je možné získat zpětnou vazbu o práci školy i o tom, jaké jsou v ní mezilidské vztahy.

Celkem 30 evaluačních nástrojů bylo vyvinuto a pilotně vyzkoušeno v průběhu projektu Cesta ke kvalitě, na který přispíval Evropský sociální fond. Od jeho skončení v srpnu 2012 jsou tyto nástroje pro školy kdykoliv zdarma k dispozici na Metodickém portálu RVP.CZ. Podle poslední statistiky k 31. 10. 2013 využilo alespoň jeden evaluační nástroj se softwarovou podporou 428 škol, dva nástroje si vybralo 234 škol, tři a více 177 škol a více než 8 nástrojů využilo 15 škol. O vlastním hodnocení škol jsme hovořili se Stanislavem Michkem, který má na starosti zmíněné workshopy.

Co se vlastně účastníci na workshopech dověděli?

Snažil jsem se, abychom se společně zamysleli nad tím, jak provádět vlastní hodnocení, jak k němu využívat jednotlivé dotazníky, hospitační a posuzovací archy a jak interpretovat zjištěná data. Učitelé měli příležitost nacvičit si prakticky ovládání toho kterého nástroje on-line na portálu evaluačních nástrojů. Využití dotazníků s elektronickou administrací dat má tu výhodu, že systém nakonec vytvoří pro školu zprávu, nad níž se pak učitelé mohou zamýšlet a rozhodovat, co udělat pro zlepšení nebo pro udržení zjištěného stavu, pokud je vyhovující.

Statistika ukazuje, že nástroje zatím využívá necelých 500 škol. Není to málo?

Statistika ovšem nezachycuje školy, které nepracovaly se softwarovou podporou, ale některý dotazník si stáhly a použily pro své potřeby. Navíc určitě existuje spousta škol,

kteří dělají vlastní hodnocení jinak, mohou třeba využít dotazníky společnosti SCIO nebo jiných organizací, ale o tom nemáme dostatek informací.

Které nástroje se využívají nejvíce?

Nejvíce školy využívají dotazník pro učitele, který zjišťuje klima v učitelském sboru, potom následují tři dotazníky pro žáky – Školní

školského zákona už školy nemusejí připravovat zprávu o vlastním hodnocení, stačí, když se o něm zmíní ve výroční zprávě. Okruh pedagogů, kteří se hlouběji zajímají o vlastní hodnocení a nástroje k němu, se tedy zatím příliš nezvětšuje.

Co by se muselo stát, aby se to změnilo?

Školy by měly pociťovat určitý tlak, že mají vlastnímu hodnocení věnovat větší pozornost. Nemělo by jít o nějaké příkazy, ale třeba školní inspekce by se o to mohla při svých návštěvách škol více zajímat, ptát se učitelů, jak při něm postupují, mělo by jít o citlivý tlak.

Kdo se vlastně zúčastnil workshopů?

Celkem bylo zorganizováno 7 workshopů a zájem o ně projevil školy, které chtějí vlastní hodnocení dělat poctivě, to bylo vidět i na zájmu účastníků. Zaznamenal jsem jen jednu výjimku – šlo o několik učitelů, kteří měli účast na workshopu nařízenou od vedení školy. S takovými lidmi se pak mnohem hůř pracuje. Ale i bez toho jsou mezi účastníky velké rozdíly. Záleží na tom, jaké jsou jejich osobnostní charakteristiky, jestli mají schopnost sebereflexe a jaké mají zkušenosti. Rozdíly jsou pochopitelné, když se vezme v úvahu, že někteří učitelé přišli ze škol, kde se vlastnímu hodnocení systematicky věnovali, a jiní třeba z menších škol, kde pracuje jen několik učitelů a nikdo podle nich nemá čas na strategické přemýšlení.

Budete pokračovat v takových akcích na podporu vlastního hodnocení škol?

Plánujeme další podobné akce, ale je jasné, že jejich efektivita je malá. V projektu jsme vytvořili pro školy určitý systém a nástroje, které mohou využívat, včetně metodické podpory. Ale jak to dostat ke 120 000 pracovníků škol? Přitom kvalitu škol ovlivňují nejen učitelé, ale všichni pracovníci, třeba i kuchařka nebo školník.

Zoja Franklová

Ilustrační foto

výkonová motivace žáků. Postoje žáků ke škole a Klima školní třídy. Svědčí to o tom, že pedagogové považují za důležité zjistit, jak se lidé ve škole cítí, a chápou, že to má na výkony žáků velký vliv.

Má využití dotazníků z projektu Cesta ke kvalitě vzrůstající tendenci?

V průběhu projektu jsme se školami aktivně spolupracovali a díky tomu byl jejich zájem o využití dotazníků vyšší, než po jeho skončení. Vliv mělo i to, že po novelizaci

ZAČALO OVĚŘOVÁNÍ KVALITY PROGRAMŮ PRIMÁRNÍ PREVENCE

V polovině listopadu 2013 začaly první certifikace preventivních programů pro všechny oblasti rizikového chování, jako jsou drogy, šikana, rizikové sexuální chování nebo záškoláctví. Poskytování těchto programů se věnují nejenom státní instituce, ale také celá řada neziskových organizací. Kvalita obsahu programů primární prevence i jejich lektorů má však rozdílnou úroveň. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy proto rozhodlo, že dotace na programy prevence rizikového chování bude udělovat pouze subjektům, u kterých bude kvalita poskytovaných služeb nezávisle ověřena. Za tímto účelem bylo v Národním ústavu pro vzdělávání zřízeno Pracoviště pro certifikace, které má ověřování kvality programů na starosti. O tom, jak budou certifikace konkrétně probíhat, jsme ho-vořili s jeho odbornou garantkou Mgr. Lucií Myškovou.

Ilustrační foto

Jakým druhům rizikového chování se vaše pracoviště věnuje?

Původně existovala agentura na certifikaci programů primární prevence užívání návykových látek, její činnost byla ale před časem zastavena. Nedávno založené Pracoviště pro certifikace na její práci navazuje, ale věnuje se prevenci i dalších druhů rizikového chování.

Jak to bude konkrétně vypadat, když bude chtít nějaká škola spustit nový preventivní program?

Poskytovatelem preventivního programu obvykle není přímo škola, ale většinou to jsou neziskové organizace nebo školská zařízení, z jejichž nabídky si školy vybírají. Takže na nás se obrací organizace, které chtějí deklarovat, že jejich programy jsou kvalitní, a teprve až to ověříme, tak na ně získají certifikát. Škola ale zatím může vybrat i z programů, které certifikací neprošli.

Jak tu kvalitu zjišťujete?

Do dané organizace přijede tým certifikátorů, kteří mají už dopředu k dispozici dokumentaci jak o organizaci, tak přímo o programu, který mají hodnotit. Pak posuzují organizaci podle Standardů odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování a na místě ověřují, jestli jsou opravdu naplňovány. Zda má kvalifikované lektory, jak zajišťuje další vzdělávání pracovníků, jestli je dodržován organizační řád, různé manuály, jestli používá etický řád atd. Podle standardů může organizace získat certifikaci „bez připomínek“, když jsou nalezeny menší nedostatky, tak sice dostane certifikát, ale s podmínkou, že je do určité doby odstraní. Když jde ale o závažné nedostatky, tak certifikaci nedostane. Standardy jsou veřejně přístupné, takže organizace přesně vědí, jaké na ně budou kladeny požadavky.

Takže se certifikuje nejenom samotný program, ale celý poskytovatel?

Ano, a je to pochopitelné. Dobrý preventivní program ještě není zárukou výborného výsledku, když ho bude poskytovat někdo, kdo tomu nerozumí. Např. je potřeba, aby měli lektori také supervizi nebo další vzdělávání, a to není přímo součástí programu.

Jaké nároky jsou kladeny na samotné programy?

Mezi dokumenty, které certifikátor dostane z dané organizace, jsou i manuály k jednotlivým programům, z nichž je zřejmé, z čeho vycházejí, proč používají určité metody či techniky, na co jsou zaměřené a jaký mají cíl. Certifikátoři se pak jedou na daný program přímo podívat, aby na místě viděli, jestli odpovídá manuálu. Důležité např. je, aby bylo zřejmé, zda jde o program všeobecné, selektivní, či indikované prevence a tyto programy se nezaměňovaly.

Jak získáváte kvalitní certifikáty a kolik by jich mělo být?

Na místa certifikátorů jsme vyslali konkurz a byl o ně poměrně velký zájem. V tuhle chvíli máme přes 20 a dalších cca 20 prochází dalším vzděláváním. To má teoretickou i praktickou část a nakonec zájemci skládají zkoušku. Většinou to jsou vedoucí pracovníci organizací, které se věnují prevenci, nebo metodici prevence, psychologové z poraden, speciální pedagogové. Budou působit jako externí spolupracovníci NÚV.

Zoja Franklová

SOUTĚŽ V PSANÍ NA KLÁVESNICI

Již sedmý ročník soutěže v psaní na klávesnici pro zrakově postižené proběhl 7. listopadu 2013 v Praze. I přesto, že je počítač pro zrakově handicapované důležitým pomocníkem při komunikaci a v mnoha ohledech jim ulehčuje život, jedná se o jedinou soutěž svého druhu v České republice. Zorganizoval ji Gymnázium a SOŠ pro zrakově postižené v Praze 5 ve spolupráci se Státním těsnopisným ústavem, který je součástí NÚV.

Letos měla soutěž mezinárodní charakter, protože mezi 39 soutěžícími byli kromě žáků z pražských škol, z Brna, Jindřichova Hradce a Plzně také žáci ze slovenské Levoče a slovinské Lublaně. Vlastní soutěž má dvě kategorie – první patří žákům základních škol a druhá jejich kolegům ze škol středních. Podle stupně jejich postižení si mohli zvolit buď „klasický“ opis z předlohy (byť zvětšené dle individuálních potřeb), nebo podle diktátu. To také bylo, jako každý rok, nejnáročnější z organizačního a realizačního hlediska. Soutěžící k psaní využívali z velké části vlastní speciálně vybavené notebooky (s hlasovým vstupem a dalšími softwarovými či hardwarovými „vychytávkami“) a psali v maximálně čtyřčlenných skupinkách, aby se diktující asistenti závodníků navzájem nerušili. Ani samotné diktování není vůbec jednoduché, vyslovovat se musí velice zřetelně a musí se číst každé tvrdé a měkké i, velká písmena, předložky s a z, zájmena mě a mně etc.

Pro každou národnost byl zajištěn text v jejím rodném jazyce. Opis byl desetiminutový a jediným kritériem pro zařazení do výsledkové listiny byla přesnost – konkrétně 99,2 %. Ve skutečnosti pak všichni soutěžící, kteří se do výsledkové listiny probojovali, dosáhli přesnosti minimálně 99,5 % a nechybělo ani pět naprosto bezchybných prací. V kategorii základních škol získala první místo Ester Oplová ze ZŠ a MŠ pro zrakově postižené a vady řeči Plzeň s výkonem 201,7 čistých úhozů za minutu a 0,09 % chyb. Mezi středoškoláky zvítězil Aleš Michal z pořádací školy s výkonem 372,7 č. úh./min. a 0,21 % chyb.

Vít Valeš

Foto z akce

NOVÉ PUBLIKACE NÚV

POSTOJE ZAMĚSTNAVATELŮ K ZAMĚSTNÁVÁNÍ ABSOLVENTŮ ŠKOL – TECHNICKÉ OBORY

Studie je věnována problematice uplatnění absolventů škol na trhu práce a přijímání nových zaměstnanců, a to z pohledu zaměstnavatelů působících v technických odvětvích. V rámci jednotlivých kapitol publikace jsou analyzovány názory a postoje zaměstnavatelských subjektů získané prostřednictvím internetového dotazníkového šetření. Předmětem analýz jsou nejenom postoje zaměstnavatelů k zaměstnávání absolventů škol včetně identifikování kritérií ovlivňujících rozhodování o jejich přijetí či nepřijetí. Pozornost je věnována rovněž poptávce po profesích či oborech vzdělání na trhu práce, potřebným a vyžadovaným kompetencím pracovníků a v neposlední řadě i problematice vztahu zaměstnavatelů ke školskému systému.

UNIV3 – REKVALIFIKACÍM ZAČALA NOVÁ ETAPA

Publikace přináší informace o průběhu projektu ministerstva školství UNIV 3 – podpora procesů uznávání, který se realizuje od února 2012 do srpna 2014. Jeho cílem je zkvalitnit systém rekvalifikací u nás a modernizovat akreditační proces. Zatímco se předchozí dva projekty (UNIV a UNIV 2 Kraje) zaměřily na postupnou přeměnu škol v centra celoživotního učení, současný projekt propojí rekvalifikace s tzv. „procesem uznávání“ dovedností a znalostí zájemců o rekvalifikaci. K tomu začal projekt UNIV 3 vytvářet síť hodnotitelů, kteří budou schopni v daných profesních kvalifikacích znalosti uchazečů ověřit a případně navrhnout jejich potřebná doplnění. Na dalších seminářích a workshopech se účastníci projektu ze škol postupně učili tvorbě modulových programů podle standardů NSK.

METODIKA TVORBY TÉMAT JEDNOTNÉHO ZADÁNÍ PRO ŠKOLNÍ ROK 2013–2014

Tato metodická příručka je určena editorům jednotných zadání závěrečné zkoušky ve školním roce 2013–2014 a má jim pomoci při tvorbě a úpravách témat. Příprava jednotných zadání v projektu Nová závěrečná zkouška 2 (NZZ_2) navazuje v naprosté většině oborů na tvorbu témat z minulého školního roku, která byla ukončena v červenci 2013. Příručka seznamuje editory s tím, jak postupovat při tvorbě jednotlivých částí jednotného zadání, s harmonogramem prací, dává také návod, jak má editor spolupracovat s autory i s odborníky z praxe. Upozorňuje i na časté chyby, k nimž při tvorbě témat dochází, a přináší návod, jak se jim vyhnout. Jako pomoc pro autory i editory přináší v poslední části i normu o úpravě písemností.

VYHODNOCENÍ ZÁVĚREČNÝCH ZKOUŠEK 2012/2013

Tato publikace, která byla vydána v elektronické formě, přináší zhodnocení závěrečných zkoušek ve školním roce 2012/2013 z pohledu škol, editorů a odborníků z praxe. Školy prostřednictvím informačního systému NZZ zhodnotily úroveň témat a vyplnily údaje o výsledcích žáků v jednotlivých tématech. Díky tomu bylo možné porovnat jejich náročnost. Výsledky jasně ukázaly, že pro žáky je nejtěžší písemná zkouška. Editoři jednotných zadání monitorovali průběh závěrečných zkoušek přímo ve školách a zhodnotili tentokrát také to, zda a jak jsou školy vybaveny k tomu, aby mohly být písemné zkoušky prováděny na počítači. Jednotná zadání zhodnotili také odborníci z praxe, kteří zjišťovali především, do jaké míry témata odpovídají požadavkům současné praxe v tom kterém oboru.

PUBLIKACE Z PROJEKTU KURIKULUM S

Nabízíme Vám publikace vydané v rámci projektu Kurikulum S – Podpora plošného zavádění školních vzdělávacích programů v odborném vzdělávání, který skončil v roce 2012. Publikace si můžete buď zdarma vyzvednout v Národním ústavu pro vzdělávání, nebo vám je pošleme poštou (kontakt: petra.kratochvilova@nuv.cz, publikace jsou zdarma, je třeba uhradit poštovné).

JEDNOTKY VÝSLEDKŮ UČENÍ A VZDĚLÁVACÍ MODULY NA PODPORU MOBILITY V RÁMCI ECVET

Příručka si klade za cíl pomoci středním školám při zavádění systému ECVET (Evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu) v návaznosti na školní vzdělávací programy, a tím i podporovat odborné školy při kurikulární reformě. Publikace pomůže učitelům pochopit cíle ECVET a jeho přínos pro motivaci žáků a zlepšení jejich odborné přípravy. Školám dává publikace rovněž konkrétní a jasný návod, jak pracovat s jednotkami výsledků učení a se vzdělávacími moduly. Příručka je vedle škol určena také sociálním partnerům, na základě jejichž poptávky byla také připravena a vydána.

METODIKA TVORBY ŠKOLNÍCH VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ SOŠ A SOU

Doplněná a aktualizovaná verze Metodiky školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU vydané v roce 2008. Upravená verze příručky zohledňuje zkušenosti učitelů pilotních i dalších škol, lektorů dalšího vzdělávání, pedagogických pracovníků i konzultantů k tvorbě ŠVP. Textová část příručky je doplněna příklady a ukázkami z pilotních ŠVP i častými dotazy ze škol. Příručka se také opírá o příklady dobré praxe učitelů, které jsme shromáždili, zpracovali a vydali v rámci projektu Kurikulum S.

CLIL VE VÝUCE – JAK ZAPOJIT CIZÍ JAZYKY DO VYUČOVÁNÍ

Příručka otevírá možnosti integrované výuky cizího jazyka nebo alespoň prvků cizojazyčné výuky v odborném předmětu. Pojem odborný předmět používáme pro jakýkoliv vzdělávací obsah neязыkového charakteru, který je vyučován na jakémkoliv typu a stupni vzdělávání. V příručce o CLIL (Content and Language Integrated Learning), tj. obsahově a jazykově integrovaném vyučování, naleznete charakteristické rysy pro CLIL v českém prostředí. Snažili jsme se vymezit důležité principy a cíle CLIL výuky. V publikaci najdete praktické příklady, metodické návody a doporučení, které by měly sloužit cílové skupině učitelů neязыkových předmětů základních a středních škol.

PROFILOVÁ MATURITNÍ ZKOUŠKA V ODBORNÝCH ŠKOLÁCH

Publikace obsahuje návrh profilové části maturitní zkoušky a její možné varianty v osmi oborech vzdělání. Ukazuje na nich, jak koncipovat profilové maturitní zkoušky, aby měly komplexnější charakter a prověřovaly kompetence absolventa (oborné i klíčové). Jejich přínos je zejména v metodickém přístupu k tvorbě zadání zkoušek, volbě forem, způsobu hodnocení i k jejich realizaci. Podněty zde tedy najdou i učitelé jiných oborů vzdělání.

Publikace jsou dostupné v elektronické podobě na stránkách NÚV (www.nuv.cz). Tištěné verze jsou také součástí knižního fondu knihovny Národního ústavu pro vzdělávání.

VZDĚLÁVACÍ AKCE O SPOLUPRÁCI ŠKOL A FIREM

Od druhého pololetí roku 2013/2014 do května 2015 budou ve všech regionech ČR v rámci projektu Pospolu zdarma probíhat vzdělávací kurzy a semináře pro pedagogické pracovníky, zřizovatele škol a zástupce firem. Cílem seminářů a kurzů je přiblížit jim moderními vzdělávacími metodami možnosti vedoucí k prohloubení a zkvalitnění spolupráce škol a firem zjištěné v dalších aktivitách projektu.

Kurzy pro pedagogické pracovníky

- Podpora a rozvoj mobility na středních školách – možnosti využití ECVET
Účastníci se seznámí s evropskými nástroji na podporu odborného vzdělávání. Budou mít možnost v praxi si vyzkoušet plánování výsledků učení, tak aby byly srozumitelné a užitečné.
- Modely spolupráce škol a zaměstnavatelů, jejich uvedení do praxe
Účastníkům semináře budou představeny vedle modelů spolupráce škol a zaměstnavatelů také možnosti jejich využití pro nalézání nových podnětů a plánování spolupráce školy a zaměstnavatelů. Seznámí se se strukturou popisné šablony a naučí se ji vyplňovat a používat.
- Prohloubení spolupráce škol a firem v odborném výcviku a možnosti doplnění ŠVP
Účastníci se seznámí s obecným modelem spolupráce škol a zaměstnavatelů. Budou pracovat s modulem odborný výcvik, seznámí se se strukturou šablony, naučí se ji vyplňovat a používat pro zkvalitnění plánování spolupráce a jejího začlenění do ŠVP.
- Spolupráce škol a firem v rámci odborné praxe a zapracování této spolupráce do ŠVP
Účastníci se seznámí se strukturou šablony odborné praxe, naučí se ji vyplňovat a používat pro lepší plánování spolupráce v ŠVP. Získají podněty k úpravám ŠVP s ohledem na potřeby zaměstnavatelů v učebním plánu, profilu absolventa a učební osnově odborné praxe.
- Možnosti zapojení sociálních partnerů do profilové maturitní zkoušky na středních odborných školách
Účastníci se seznámí s podněty ke koncipování profilové maturitní zkoušky vycházejícími z různých škol, které byly zpracovány v publikaci Profilová maturitní zkouška v odborných školách.

Vzdělávací akce pro pedagogické pracovníky a zástupce firem

Vzdělávání je koncipováno jako koučování dvojic reprezentujících spolupráci škol a firem (tedy vždy jeden zástupce školy a jeden zástupce firmy). Vzdělávací program bude obsahovat skupinový seminář, samostudium a individuální konzultace dvojic s koučem.

- Jak probudit zájem žáků o odborné vzdělávání
- Jak rozvíjet odborné kompetence žáků, tak aby se uplatnili na trhu práce
- Jak rozvíjet kompetence učitelů a instruktorů pro efektivní spolupráci s partnery
- Jak prohlubovat spolupráci ze strany školy se sociálními partnery
- Jak podporovat motivaci firem k větší strategické spolupráci se školou

Kurzy pro odborné zaměstnance firem

Kurzy budou připraveny a ověřeny v rámci projektu Pospolu. Jejich cílem je poskytnout potřebné pedagogické znalosti těm, kteří realizují vzdělávání žáků ve firmách v pozici instruktora nebo vstupují do vzdělávacího procesu jako odborníci, kteří přinášejí do výuky aktuální poznatky z praxe.

- Instruktor – kurz absolvují instruktoři/zaměstnanci firem, kteří při odborném výcviku nebo odborné praxi ve firmě školí žáky v reálném pracovním prostředí a nemají potřebné pedagogické znalosti (pedagogické minimum).
- Odborník z praxe – kurz absolvují odborníci z praxe (zaměstnanci firem), kteří se budou zapojovat do teoretické výuky formou přednášek, účastí na cvičení nebo na učební praxi společně s učitelem.

Zájemci o účast v kurzech nebo seminářích v oblasti spolupráce škol a firem se mohou informovat na webu projektu (www.projektpospolu.cz/vzdelavaci-akce)

PRVNÍ PILOTÁŽE V PROJEKTU POSPOLU

Od října 2013 začala v projektu Pospolu pilotáž modelů spolupráce škol a firem. Probíhá v pěti partnerstvích mezi školami a firmami, která vzešla z výběrového řízení v létě 2013. Dohromady je do nich zapojeno sedm škol a 43 firem, které budou ověřovat realizaci odborného výcviku celkem 430 žáků učebních oborů v reálném pracovním prostředí. Na podzim 2013 proběhlo další výběrové řízení, na jehož základě by mělo vzniknout dalších dvacet partnerství. Pilotáž v těchto školách a firmách začne ve druhém pololetí školního roku 2013/2014.

Pilotáž má zjistit, jaké možnosti a také limity má spolupráce škol a zaměstnavatelů v rámci platné legislativy, a přenést praktické zkušenosti účastníků pilotáže do aplikovaných modelů spolupráce a do návrhů systémových opatření.

Pilotní ověřování modelů spolupráce škol a firem představuje pro školy i firmy jedinečnou příležitost, jak získat finance na realizaci této spolupráce, a to na jakékoliv výdaje s ní spojené, např. na odměny pracovníků, stipendia žákům, cestovné, materiál nebo propagaci. Účastí v projektu Pospolu mají také školy a firmy šanci ovlivnit budoucí situaci odborného vzdělávání v ČR, protože výsledky pilotáže budou spolu s dalšími výstupy projektu součástí podkladů vedoucích k návrhům legislativních a systémových změn, které usnadní do budoucna přípravu žáků v reálném pracovním prostředí. „Realizaci pilotáže budeme mít především možnost si ověřit, jak by to ve skutečnosti vypadalo, kdyby se nějaká forma duálního vzdělávání stala v odborném školství hlavním trendem,“ tvrdí Ing. Josef Črha, ředitel Střední školy technické ve Žďáru nad Sázavou, která je zapojena do pilotáže. Pět vybraných partnerství získá celkem 7,7 mil. Kč bez DPH.

Více informací najdete na www.projektpospolu.cz.

Lucie Šnajdrová

INSPEKCE UŽ NEBUDE FORMÁLNÍ

Pokračování ze str. 1

Jak toho chcete dosáhnout?

Budeme ještě před začátkem inspekce analyzovat co nejvíc dokumentů a dat, které souvisejí s danou školou – abychom se pak po vstupu do ní mohli věnovat sledování toho, co se tam děje. Např. nepůjde jen o to, zda škola má minimální preventivní program, to už je teď samozřejmé, ale jakým způsobem je naplňován, jestli preventivní a také ostatní učitelé vědí, co mají podle tohoto programu dělat, když se na ně obrátí nějaký žák nebo rodič. To je myslím zásadní změna taktiky inspekční činnosti. Inspektoři jsou také ke své práci lépe vybaveni než dřív, využívají informační systém, každý z nich má notebook. Takže před vstupem do školy si stáhnou data z rejstříku škol, z minulých inspekčních zpráv nebo také výsledky školy při plošném testování v 5. a 9. třídách. Ne že by ji výhradně podle toho hodnotili, ale je to jeden ze střípků, který pak vytváří komplexní hodnocení školy.

Už to tak v současnosti funguje?

Ano, už to funguje a v rámci projektu NIQES se teď snažíme celý systém dotáhnout. Pro plánování průběhu inspekce budou stanoveny určité povinné uzlové body, aby školy byly při institucionálním hodnocení posuzovány stejně. Abychom měli relevantní hodnocení a nedívali se na školu v Karlových Varech jinak než v Mikulově.

V koncepci je stanoveno, že každá škola má být hodnocena jednou za 6 let. Není to příliš dlouhá doba?

Ten šestiletý inspekční cyklus se týká komplexního, institucionálního hodnocení. Mezi tím ale může být škola navštívena třeba kvůli stížnosti nebo na základě podnětu zřizovatele či ministerstva, může jít také o výběrové nebo celoplošné šetření. Předtím jsme měli cyklus čtyřletý, ale započítávala se do něj každá návštěva. Šestiletý cyklus se vztahuje také k funkčnímu období ředitelů, kteří by tak měli dostat zpětnou vazbu o své škole. Navíc budeme usilovat o to, aby školy byly inspekční činností co nejméně zatěžovány, aby se tedy nestávalo, že škola absolvuje komplexní hodnocení, pak ji někdo navštíví kvůli šetření některé z gramotností a kromě toho do té samé školy přijdeme na podnět,

takže vlastně mají třikrát v roce inspekci. Samozřejmě prošetření stížností nemůžeme plánovat, ale jinak budeme chtít všechno sloučit do jedné inspekční návštěvy.

Jak vypadá inspekční tým, který přichází do školy?

Inspekční tým je zpravidla tříčlenný a může být doplněn přizvanými osobami, což jsou většinou odborníci na danou problematiku, mohou to být speciální pedagogové, psychologové, odborníci na vzdělávání v sociálně vyloučených lokalitách a chceme tuto možnost nabídnout i ředitelům škol. Myslím, že je důležité, aby se seznámili s hodnotícím procesem a podívali se do jiné školy.

Jak dlouho tedy trvá taková inspekční návštěva?

Každá škola vyžaduje něco jiného, ale průměrně předpokládáme, že inspekce trvá týden. Během něho probíhají řízené rozhovory s učiteli, s třídními učiteli, výchovným poradcem, metodiky, s vedením školy, návštěvy hodin. Chceme zařazovat i anketu mezi žáky a rodiče.

Ústřední školní inspektor Tomáš Zatloukal představuje výsledky testování v 5. a 9. třídách na kulatém stole SKAV

Tím by se měl vyloučit subjektivní faktor při hodnocení?

Subjektivní faktor se nikdy nedá úplně vyloučit. Ale v projektu NIQES vytváříme hodnotící nástroje, které budou inspektoři používat a budou na ně proškoleni. Měli by být schopni posuzovat jevy, s nimiž se setkají, co neobjektivněji a stejným pohledem. Těmito nástroji se budeme snažit vliv subjektivního faktoru minimalizovat. Přispívá k tomu také to, že se inspekce zúčastňují přizvané osoby, hlavně když jde o nějakou stížnost, to bývá velmi citlivé.

Mohou inspektoři pomoci učitelům k dokončení kurikulární reformy?

To je to, o čem jsme celou dobu hovořili. Budeme se snažit ve škole identifikovat její silné a slabé stránky, pojmenujeme je a dáme doporučení, jak ty silné stránky rozvíjet a slabé eliminovat. To bude naše metodická podpora. Pokud chce ale někdo zavádět nové metody výuky, třeba metodu prof. Hejného v matematice nebo

metodu splývavého čtení v českém jazyce, tak na to je kurikulární ústav (tedy NÚV). Kdybychom to měli být my, kdo jim bude radit, jak to dělat, tak bychom přebírali roli, která věcně přísluší jiné instituci, a takto bychom mohli obsloužit jen velmi omezený počet škol. Takže bychom nebyli schopni hodnotit. V koncepci máme ale ještě druhý krok, a to vyhledávání úspěšných škol. Vytvoříme databázi příkladů dobré praxe, a když u některé školy identifikujeme slabou stránku, budeme mít k dispozici příklad, jakým způsobem podobnou situaci řešila jiná škola, doporučíme, kam se mohou podívat. Takže budeme sbírat inovace škol a využívat princip síťování.

Jakých oblastí se to může týkat?

Například oblasti řízení školy, inkluzivního vzdělávání, péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Máme školy, které jsou hodně pro-inkluzivní a jiné, které nejsou vůbec a ve svém vzdělávacím programu se touto problematikou nezabývají s odůvodněním, že nemají žádného takového žáka.

Půjde také o personální výměnu na ČŠI?

Ne. Máme přibližně 500 inspekčních a kontrolních pracovníků, kteří mají dostatečné profesní zkušenosti. Metodickou podporou a dalším vzděláváním, které jim budeme poskytovat, jsme myslím schopni vytvořit velmi efektivní inspekční týmy.

Neobáváte se tedy, že budou příliš konzervativní?

Snažíme se do našich řad získávat i mladší pracovníky, proto jsou minimální požadavky na praxi ve škole stanoveny jen na 5 let. Do připravovaného kariérního systému bychom chtěli také zapracovat perspektivu pro učitele, kteří dosáhnou určitého kariérního stupně, že mohou přejít do ČŠI. Ale obecně si myslím, že učitelé jsou flexibilní, dokázali se přizpůsobit mnoha změnám.

Bude pokračovat plošné testování žáků 5. a 9. tříd?

Připravili jsme zprávu a v ní doporučujeme, aby se plošné testování konalo jen jednou za

Ilustrační foto

čtyři roky. V letech mezitím by probíhala výběrová šetření. Rozhodnout o tom ale musí MŠMT a vzhledem k povolební situaci k tomu asi nedojde hned. Každopádně ale budou pokračovat výběrová šetření na vzorcích škol. K tomu budeme využívat aplikaci pro certifikované testování, která má navíc moduly pro školní a domácí testování a očekáváme, že je školy budou intenzivně využívat. Jak pro formativní hodnocení, tak pro vlastní hodnocení škol. ČŠI spravuje databanku úloh pro všechny vzdělávací oblasti i předměty a pro posuzování gramotností. Škola si bude moci testovat podle své potřeby. Bud' si učitel připraví testy sám a zpřístupní je pomocí databanky, nebo si do databanky úloh nadefinuje filtr, na jehož základě se vygeneruje test. Může si navolit, co by měli znát žáci, co chce vědět učitel ve vztahu k jeho třídě, škole, regionu. Je tam velké množství variant, které budou pedagogové moci využívat podle potřeby, v různých ročnících, na různá témata... Pomůže jim to provádět průběžné hodnocení.

ČŠI tedy bude silná konkurence pro soukromé firmy, které nabízejí testování...

To už ale měla inspekce dělat dávno, jde o návrat do normálního stavu.

V jaké fázi je příprava této databanky?

Její tvorbu už jsme zahájili v rámci projektu NIQUES a bude tam 6 000 úloh. Mimoto do ní vložíme i testy z minulých generálek testování v 5. a 9. třídách a budeme tam dávat i testy z PISY, TIMSSu a dalších mezinárodních šetření. ČŠI je realizuje, má všechny úlohy k dispozici a tuto výhodu chce zúročit ve prospěch škol, aby k nim měly přístup kontinuálně.

Koncepce si dává za cíl, aby bylo pojeno externí a interní hodnocení škol. Jakým způsobem?

Budeme využívat nástroje vytvořené v předcházejících projektech, jako je třeba Cesta ke kvalitě, Pomáháme školám k úspěchu, Step by step. A chceme dosáhnout toho, aby jak inspekce, tak samy školy a jejich zřizovatelé používali stejné nástroje, jinak by to mohlo vést k dezorientaci. To je náš cíl.

Budete po školách požadovat, aby autoevaluaci prováděly, i když je k tomu už zákon nenutí?

To tak docela neplatí. Zákon je nenutí vytvářet o tom každý rok zprávu, ale jsou povinny

ji provádět a uvádět její výsledky ve výroční zprávě. Navíc si myslím, že to nutně potřebují. Například když proběhne nějaké testování a výsledky školy jsou slabší, tak by měl ředitel umět zjistit příčinu a měl by navrhnout kroky, kterými chce dosáhnout zlepšení. K tomu musí identifikovat slabé i silné stránky školy, jak je na tom po stránce personální, materiální, kde má problém v aprobovanosti, jestli škola poskytuje žákům dostatečnou podporu. Aby v tom měl jasno ředitel i učitelský sbor, tak musí provádět vlastní hodnocení. Koneckonců i my jsme se v ČŠI věnovali vlastnímu hodnocení, když jsme připravovali novou koncepci, a provedli jsme si SWOT analýzu. Teprve na jejím základě jsme stanovili vize a kroky k jejich naplnění.

Takže pokud nějaká škola vlastní hodnocení neprovádí, tak je to samo o sobě dost významná informace.

Když inspekce najde ve vlastním hodnocení školy, že identifikovala nějaké slabé stránky, může přesto školu hodnotit kladně?

Vlastní hodnocení školy je věc managementu školy, to my neposuzujeme. Inspektor ale musí být dobře připraven, musí vědět, do jaké školy jde, že v té škole je např. významné množství sociálně znevýhodněných dětí, které doma nemají impulzy pro vzdělávání. Když to budeme vědět, tak můžeme školu pochválit, i když její výsledky nebudou vynikající. To je ten posun v naší inspekční činnosti, o němž mluvíme. Abychom byli schopni tyto věci posoudit, budeme sledovat a sbírat socioekonomická data o tom, kolik žáků pochází z nepodnětného prostředí, z neúplných rodin, z rodin, kde jsou rodiče nezaměstnaní, prostě ze všech prostředí, která nedávají dost podnětů ke vzdělávání, a škola musí rodinu suplovat.

Děti z osmiletých gymnázií rodiče směřují do kroužků, dohlížejí na ně, aby se učily, nechávají je testovat – a na druhé straně je skupina dětí, která nic z toho nemá. Ale dobrá škola s nimi dokáže intenzivně pracovat a může je významně posunout. Abychom toto mohli říci, tak musíme mít data. To, že je nemáme, je velký deficit, který bychom chtěli napravit. Protože bez těchto dat nelze dělat analýzy ani závěry.

Zoja Franklová

ZAHRADE HROU

Projekt Zahrada hrou zvítězil ve dvou kategoriích soutěže EDUína – dostal Cenu odborné poroty i Cenu veřejnosti. Jde o program Nadace Proměny podporující přeměnu školních zahrad v inspirativní prostředí, které rozvíjí dovednosti, tvořivost a fantazii dětí. Dětská hřiště se obvykle navrhují šablonovitě, bez ohledu na kontext místa a především bez ohledu na to, co děti skutečně potřebují. „Proč děti učíme například matematiku učebnicově, když mohou stejně tak počítat praktické úlohy na zahradě, tak že je to bude bavit?“ ptá se ředitelka nadace Jitka Přerovská a dodává: „Děti už jen konzumují zábavu, kterou jim my dospělí předkládáme. Školní zahrady nabízí prostor pro chybějící kontakt s přírodou, volnou hru a pohyb, kreativní výuku, zkušenostní učení, interakci s vrstevníky, možnost spolurozhodování, trénink diskuse a odpovědnosti, utváření vztahu k místu a současně vytváří příležitost pro komunitní život a setkávání.“ Soutěž na podporu inovativních počínů uspořádala organizace EDUin letos poprvé. Do konce září 2013 se sešlo 68 nominací. Všechny projekty byly hodnoceny sedmičlennou odbornou porotou, která je posuzovala podle originality a inovativnosti, funkčnosti, užitečnosti a přenositelnosti. Mezi finalisty soutěže se dostal i Metodický portál RVP.cz, který propaguje Národní ústav pro vzdělávání.

Zoja Franklová

Ilustrační foto

STÁTNÍ TESTY BY MOHLY NAHRADIT PŘIJÍMACÍ ZKOUŠKY

Systém testování, který vyvinula Česká školní inspekce, by střední školy mohly využívat při přijímacím řízení. Na kulatém stole SKAV a EDUin to prohlásil první náměstek ministra školství Jindřich Fryč. „Je tady silná poptávka ze strany krajů, aby přijímací zkoušky na střední školy byly podpořeny nějakým celostátním systémem, který bude stejný pro všechny střední školy.“ Testy by nemuseli žáci dělat jen na počítači, ale i klasicky na papíře. Pro přijímací řízení by ale musely být vytvořeny jiné testy, než jaké se využívají pro plošné testování. Ty totiž ověřují jen minimální úroveň znalostí požadovaných u žáka daného ročníku. V současnosti asi polovina krajů zavedla povinné přijímací zkoušky v maturitních oborech. Školy k tomu většinou využívají testy společnosti SCIO. Státní testy pro přijímací zkoušky by měl mít na starosti Cermat, který by je školám poskytoval zdarma.

NĚKTERÉ PODNIKY MAŘNĚ HLEDAJÍ PRACOVNÍKY – POMŮŽE NSK

Česká ekonomika se stále ještě nevzpamatovala z krizového období a počet nezaměstnaných zůstává vysoký. Práci hledá každý čtrnáctý Čech. Přesto si řada zaměstnavatelů stěžuje, že má problém najít dostatek kvalifikovaných lidí. Nesoulad na trhu práce by měla pomoci řešit i užší spolupráce řešitelů projektu Národní soustava kvalifikací s Úřadem práce ČR. Díky ní by mohli uchazeči o zaměstnání získat ještě snadnější přístup k širšímu spektru rekvalifikačních kurzů. Shodli se na tom účastníci konference, která se konala v Praze 4. listopadu 2013.

Vyřešení tohoto nesouladu na trhu práce je jedním z cílů projektu Národní soustava kvalifikací. Lidé, jejichž původní obor zaměstnavatelé zrovna nepoptávají, mohou absolvovat rekvalifikaci a složit zkoušky z profesní kvalifikace. Získají tak celostátně platné certifikáty, které jsou pro zaměstnavatele důkazem, že skutečně mají potřebné znalosti i dovednosti v dané profesi. A nemusí se tak vracet zpátky do školních lavic a usilovat o výuční list nebo maturitní vysvědčení. Díky spolupráci Úřadu práce ČR s Národní soustavou kvalifikací a zaměstnavateli bude nabídka rekvalifikačních kurzů

unie – je to doposud chybějící DNA, která bude nositelkou společného jazyka na trhu práce,“ doplnil hlavní manažer projektu Národní soustava kvalifikací Ivo Jupa.

Druhá šance

Rekvalifikační kurzy nabízí druhou šanci nejen lidem, kteří přišli o práci, ale i čerstvým absolventům škol. Právě ti patří mezi nejohroženější skupiny uchazečů o zaměstnání na trhu práce. Rekvalifikační kurzy jsou obvykle zakončeny kvalifikační zkouškou. Když ji účastník úspěšně složí, obdrží certifikát s celorepublikovou platností, který dokládá jeho nově nabytou způsobilost.

Během ledna až srpna 2013 prošlo kvalifikačními kurzy 25 692 uchazečů o zaměstnání. Úřad práce ČR poskytl zájemcům o prohloubení vzdělání či změnu profese celkem 194 714 tis. Kč. Částka zahrnuje i prostředky z Evropského sociálního fondu. Mezi nejčastější typy rekvalifikace patří kurzy zaměřené na získání základních i speciálních počítačových dovedností, na účetnictví či sociální a zdravotnickou oblast, svářečské kurzy nebo různé řidičské zkoušky. Nejčastěji se rozhodují pro změnu profese nebo další prohloubení znalostí lidé mezi 20–24 a 35–39 lety.

Nejpočetnější jsou mezi účastníky kurzů zastoupení uchazeči s výučním listem, maturitou a základním vzděláním.

NSK pomáhá získat novou kvalifikaci

Národní soustava kvalifikací je průběžně budovaný, státem podporovaný a občany i zaměstnavateli využitelný registr profesních kvalifikací existujících na pracovním trhu v ČR. Pomáhá všem, kdo se vydávají na cestu za lepší prací s cílem získat plnohodnotnou kvalifikaci a lepší pracovní uplatnění. Dosud bylo schváleno cca 600 profesních kvalifikací, zájemci vykonali přes 82 000 zkoušek a bylo akreditováno 653 rekvalifikačních kurzů. Rozvoj a implementaci Národní soustavy kvalifikací zajišťuje do poloviny roku 2015 stejnojmenný projekt MŠMT financovaný Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR. Řešitelem projektu je Národní ústav pro vzdělávání.

Více na www.narodni-kvalifikace.cz,
www.nuv.cz/nsk2,
www.vzdelavaniaprace.cz.

ANALÝZA INZERTNÍ NABÍDKY ZAMĚSTNÁNÍ

V projektu VIP Kariéra II – KP byla vydána již čtvrtá analýza zabývající se strukturou inzertní nabídky zaměstnání v denním tisku a na internetu, tentokrát jde o rok 2012.

Denní tisk versus internet

V distribuci inzerátů mezi denním tiskem a internetem dochází k postupným změnám. V průběhu let je patrný výrazný nárůst vlivu internetu, i když se tento trend v poslední době zpomaluje. Jestliže v roce 2005 mohl uchazeč o práci najít nejvíce nabídek v denním tisku (74 % všech inzerátů) a ještě v roce 2007 to bylo v nadpoloviční většině (60 % inzerátů), v roce 2010 podíl inzerátů v denním tisku činil už jen 40 % a v roce 2012 39 %. Podíl inzercí v denním tisku tak během 7 let poklesl o 35 procentních bodů. Při rozhodování, kam umístit inzerát, berou zaměstnavatelé v potaz cílovou skupinu, kterou dané médium nejvíce oslovuje. V roce 2012 se sice jak internet, tak denní tisk nejvíce zaměřovaly na nabídku pracovních pozic pro hlavní klasifikační třídu 3 (techničtí pracovníci), jinak se ovšem struktura četnosti profesí v obou médiích lišila. V denním tisku převládaly kromě 3. třídy pracovní pozice náležející do 5. a 7. třídy (pracovníci ve službách a kvalifikovaní dělníci), zatímco na internetu byly nejvíce hledány odborné profese 1. a 2. hlavní třídy (ředitelé, vedoucí pracovníci a vysoce kvalifikované profese). Internet tedy více cílil na profese z vysoce kvalifikovaných tříd, oproti tomu denní tisk se větší měrou orientoval na profese obslužné a dělnické.

V denním tisku je nabídka práce zaměstnavatelů dvakrát pestřejší než na internetu. Ve sledovaném období lze pracovní pozice s podílem větším než 1 % v denním tisku rozdělit zhruba do 30 skupin povolání, zatímco na internetu pouze do 15 skupin. Na druhé straně například inzercí náležející do třídy 312 (programátoři) a 131 (vedoucí malých podniků) figuruje pouze na internetu.

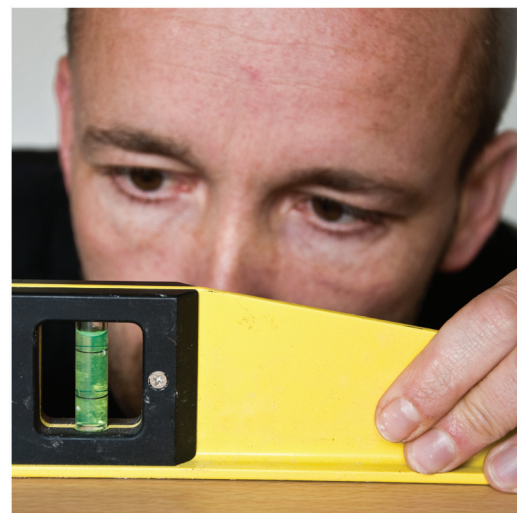
Požadavky na kvalifikace

V internetové inzerci, zaměřené na více kvalifikované třídy, jsou výrazně častější po-

Konference NSK

i jejich obsah více odpovídat poptávce na trhu práce. „Pokud je cílem rekvalifikačních kurzů, aby lidé, kteří se nemohou uplatnit ve svém oboru, získali v co nejkratší době nové znalosti a dovednosti a zvýšili tak své šance k návratu na trh práce, je nezbytné, aby rekvalifikace přesně odpovídaly potřebám zaměstnavatelů,“ řekla na konferenci generální ředitelka Úřadu práce ČR Marie Bílková. Myšlenku podpořil i viceprezident Hospodářské komory ČR Zdeněk Somr: „Profesní kvalifikace jsou vlastně objednávkou zaměstnavatelů. Standardy profesních kvalifikací vznikají jako odraz skutečných potřeb v podnicích a firmách. Jejich velkou výhodou na rozdíl od počátečního vzdělávání je flexibilita. Díky projektu Národní soustava kvalifikací tak můžeme reagovat na poptávku zaměstnavatelů v řádech několika měsíců.“ Účastníci konference se dále shodli, že zaměstnavatele už nebude v budoucnu zajímat, kde a jak dlouho člověk studoval. Hlavní pro ně bude to, zda má dotyčný uchazeč prokazatelné dovednosti a znalosti. „Národní soustava kvalifikací není jen jeden z řady projektů Evropské

žadavky na odbornou praxi, výši vzdělání, schopnosti a dovednosti uchazečů.

Požadovaný stupeň dosaženého vzdělání byl celkově zaznamenán v 72,2 % inzerátů, přičemž v tisku to bylo v 46,5 % inzerátů a na internetu v 77,8 % inzerátů. Pokud ovšem zaměstnavatelé ve své inzerci výši vhodného vzdělání neuvádějí, nemusí to znamenat, že ji nepožadují, mohou ji brát jako samozřejmost. Nejčastěji bylo požadováno minimálně maturitní vzdělání (tedy SŠ nebo VŠ) – v 23,2 %, ve větší míře na internetu než v tisku.

Mnozí uchazeči o zaměstnání přikládají velkou důležitost znalostem cizích jazyků. Výsledky však ukázaly, že zaměstnavatelé vyžadují aktivní znalost jednoho světového jazyka, zejména angličtiny, pouze ve 22,4 % inzerátů (v denním tisku v 2,9 % a na internetu v 36,9 % inzerátů). Aktivní znalost cizího jazyka požadují zejména u pracovních pozic s vysokou odborností, například u manažerů, inženýrů v technických oborech, programátorů či techniků IT. S počítačem musí běžně umět pracovat nejen programátoři, technici IT a administrativní pracovníci, ale také účetní, redaktori, recepční i některé dělnické profese, například obsluha strojů. Celkově byla nějaká úroveň znalosti práce s PC požadována v 39,4 % inzerátů, nicméně lze říci, že se tato znalost předpokládá ve většině zaměstnání a inzerenti ji ve svých inzerátech často neuvádějí.

Praxe v oboru byla uvedena v 53,5 % inzerátů, opět větší měrou v inzerci na internetu (v 70,3 %) než v denním tisku (v 27,0 %). V denním tisku bylo oproti předchozím roků požadavků na praxi více, naopak na internetu mírně klesly.

Osobnostní vlastnosti uchazečů o zaměstnání byly požadovány v 50,2 % inzerátů, opět výrazně častěji na internetu než v denním tisku. Jako nejčastěji požadované dovednosti se v inzerci dlouhodobě objevují komunikační dovednosti, a to v obou médiích. Dále byly často uváděny flexibilita, adaptabilita a dynamika, samostatnost, zodpovědnost, organizační schopnosti a spolehlivost.

Jan Klůfa

Ilustrační foto

PROJEKT METODIKA II SPLNIL SVÉ CÍLE

Začátkem října 2013 byla na stránkách MŠMT publikována Závěrečná evaluační zpráva, která hodnotí ukončené národní projekty. Velmi kladně hodnotí projekt METODIKA II, jehož výstupem je Metodický portál RVP.CZ.

S mírným povzdechem můžeme číst hned v úvodu manažerského shrnutí, že „realizací návazného projektu nebo zvýšením financování by však mohlo být dosaženo opět velmi pozitivních výsledků jako v průběhu realizace projektu METODIKA II“ (Hruška, s. 7). Ve skutečnosti je Metodický portál již druhým rokem provozován v rámci resortního úkolu a přidělené finanční prostředky

Jako hrozbu označila zpráva nízkou ochotu pedagogů odborných škol a základních uměleckých škol ke sdílení zkušeností a publikaci materiálů (obava z konkurenčního prostředí a ztráty vlastního know-how). Potěšující zprávou je, že v rámci projektu EU Peníze školám pro SŠ jsou pravidelně publikovány v modulu DUM stále nové materiály podporující výuku s využitím mo-

FULLTEXTOVÉ VYHLEDÁVÁNÍ

Hledaný text

Hledat

- ☒ RVP.CZ ☐ LRE ? ☐ ACTIVUCITEL.CZ ? ☐ DUMY.CZ ?
☐ JAZYKY-BEZ-BARIER.CZ ? ☐ KVKS KOLY.CZ ?
☐ VESKOLE.CZ ?

Hledat Zkusím štěstí

nestačí k tomu, aby bylo možné využít celého jeho potenciálu. Jednou ze zmiňovaných silných stránek Metodického portálu RVP.CZ je propojení s evropským úložištěm LRE (The Learning Resource Exchange). V současnosti se ale můžeme také pochlubit funkcí vyhledávání na dalších portálech, které nabízejí výukové materiály. Toto tzv. propojené vyhledávání je k dispozici v modulu DUM na titulní straně a lze takto prohledávat portály Aktivní učitel, DUMy.cz, Jazyky bez bariér, Ve škole a Školský portál Karlovarského kraje. Čím víc materiálů a informací (i modulů) na Metodickém portálu vznikalo, tím náročnější bylo vše zakomponovat tak, aby se běžný uživatel na portálu orientoval. Proto je mírná nepřehlednost Metodického portálu RVP.CZ zmiňována jako jedna ze slabých stránek. Jistou variantu nabídne „personifikace titulu“. Tuto službu bychom rádi nabídli registrovaným uživatelům v průběhu roku 2014. Doufáme, že to bude užitečná funkce pro naše pravidelné návštěvníky a že jim usnadní orientaci v nabízených modulech a materiálech.

Metodický portál pomáhá zvyšovat počítačovou gramotnost

Efektivnější využívání ICT technologií učiteli a zvyšování jejich počítačové gramotnosti je jednou z naplněných příležitostí, které zpráva zmiňuje. Jsme přesvědčeni, že ti učitelé, kteří k nám chodí pravidelně, mají mnoho možností, jak rozvíjet své dovednosti a znalosti o využívání moderních technologií ve výuce. Např. v modulu Články najdeme několikrát týdně aktuální zdroje informací pro integraci moderních technologií do výuky – nejčastěji v sekci Spomocník, jehož autorem je Ing. Bořivoj Brdička.

derních technologií. A na závěr ještě citát z evaluační zprávy: „Tím, že budou (nejen) zapojení pedagogové mít možnost svého sebevzdělávání, výměny zkušeností, a celkového profesního růstu (viz předchozí body), mělo by to mít zprostředkovaný přínos také pro zkvalitnění samotné výuky žáků, a to prostřednictvím zkvalitnění samotného procesu vzdělávání, jehož nositeli jsou právě učitelé a pedagogové, kteří mohou využívat nové moderní výukové postupy, metody a technologie (mnoho již vzniklo v rámci projektu – např. digitální materiály, články, moduly, e-learningové kurzy). Svě zkušenosti a příklady dobré praxe si mohou vyměňovat prostřednictvím Metodického portálu RVP.CZ, a tím výuku žáků dále zdokonalovat. Samotné nové postupy a metody výuky žáků povedou k jejich zvýšené schopnosti učit se.“ (Hruška a kol., s. 37)

Pavlaína Hublová

Zdroje a odkazy: HRUŠKA, Lubor, a kol. HODNOCENÍ UKONČENÝCH IPN: ZÁVĚREČNÁ EVALUAČNÍ ZPRÁVA [online]. Ostrava: PROCES-Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s.r.o., 24. 7. 2013 [cit. 2013-11-20]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/OP_VK/Evaluace/Hodnoceni_ukoncenych_IPn_ZaverecnaZprava.pdf

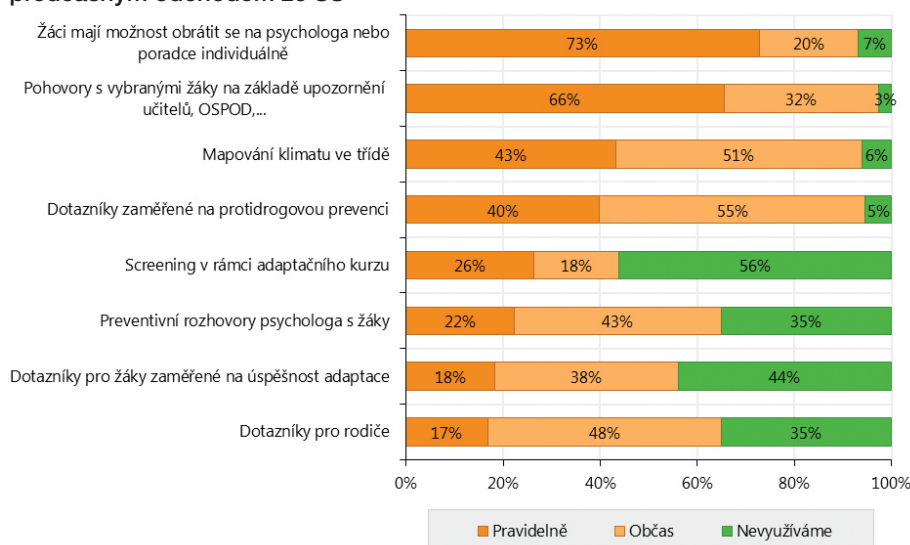
Podrobněji ze zprávy v blogu Referát Metodického portálu na <http://referat.blogy.rvp.cz/category/evaluace-projektu-metii/>

PŘEDČASNÉ ODCHODY ŽÁKŮ ZE STŘEDNÍCH ŠKOL

V současném období ekonomické krize a stále rostoucích požadavků zaměstnavatelů představuje nízké vzdělání absolventů významnou překážku pracovního uplatnění a riziko dlouhodobé nezaměstnanosti. Proto vznikla v rámci projektu VIP Kariéra II publikace „Předčasné odchody žáků ze středních škol“, která přináší nejenom statistické údaje o různých způsobech ukončení studia na středních školách, ale zabývá se i možnostmi prevence a podpory návratu mladých lidí do procesu vzdělávání.

10

Metody zaměřené na prevenci a vyhledávání žáků potenciálně ohrožených předčasným odchodem ze SŠ

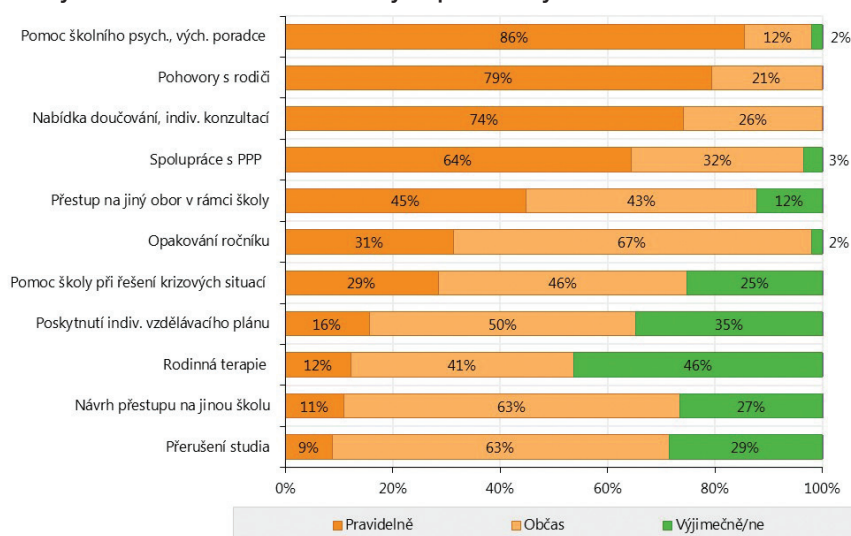
žáků školy nejčastěji uváděly sociometrické metody a mapování klimatu ve třídě (43 %), dotazníky zaměřené na protidrogovou prevenci (40 %) nebo využití screeningu v rámci adaptačního kurzu (26 %).

Šetření se dále zaměřilo i na oblast intervence, která řeší situaci žáků aktuálně ohrožených odchodem ze studia. K nejčastěji nabízeným řešením patří pomoc školního psychologa nebo poradce (pravidelně 86 % škol), nabídka konzultací a doučování (74 %) a pohovory s rodiči (79 %). Součástí řešení problémové situace jsou tyto postupy prakticky na všech dotázaných školách. Většina škol v případě rizika odchodu žáka rovněž standardně spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami. K častým způsobům řešení problémové situace patří i návrh přestupu žáka na jiný obor v rámci školy, pokud se na škole vhodný obor vyučuje (45 %).

Další oblastí, které je věnována pozornost,

Stěžejní část publikace se zaměřuje na názory pracovníků škol a úřadů práce na důvody odchodu ze školy a zejména způsoby prevence a intervence, které při řešení problémů ve své praxi využívají. Podle názoru pedagogických a poradenských pracovníků škol souvisí předčasné odchody z učebních oborů často s nezájmem o studium, s nízkou motivací, špatnou adaptací nebo nedostatečnou podporou vzdělávání ze strany rodiny. U maturitních oborů je relativně častějším důvodem odchodu žáků nevhodná volba vzdělání a s tím související nezájem a špatný prospěch. Důležitou součástí komplexních opatření zaměřených proti předčasným odchodům ze středních škol je prevence. Šetření ukázalo, že školy ve své praxi využívají jak plošné, tak i individuálně zaměřené metody prevence a včasného vyhledávání ohrožených žáků. Na převážné většině dotázaných škol mají žáci možnost individuálně se obrátit v případě problémů na školního psychologa nebo výchovného poradce (pravidelně 73 %). V této souvislosti školy zdůrazňují potřebu navázání osobního kontaktu a získání důvěry již na začátku studia, aby se žáci

Způsoby řešení situace žáků ohrožených předčasným odchodem ze střední školy

v případě obtíží mohli obrátit na již „známého“ člověka. K často používaným metodám řešení vznikajících problémů patří pohovory s vybranými žáky (66 %). Z plošných metod vyhledávání potenciálně ohrožených

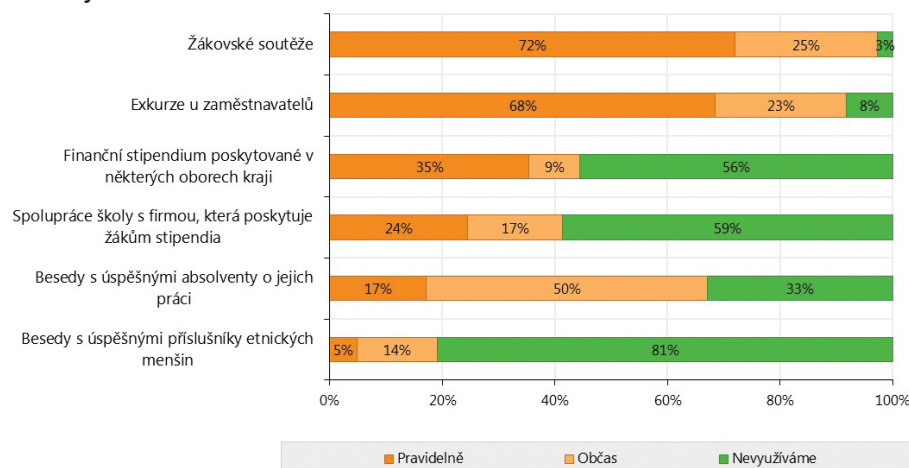
jsou efektivní a účinné nástroje motivace žáků k úspěšnému dokončení studia na střední škole. Důležité je podle odborníků větší zapojení žáků např. prostřednictvím žákovských soutěží a ukázání konkrétní pracovní perspektivy na základě těsnější spolupráce škol se zaměstnavateli (praxe, exkurze, besedy se zástupci firem, ukázky techniky...).

Významnou motivační roli k dokončení studia, zejména pro žáky ze sociálně slabších rodin, představuje finanční podpora ve formě stipendií z rozpočtu krajů nebo stipendijních programů firem. Jejich význam spočívá v posílení zájmu o žádané obory a nastavení pravidel i požadavků v oblasti docházky a prospěchu, navíc podněcuje žáky k větší odpovědnosti.

Celý text publikace je dostupný na stránkách informačního systému www.infoabsolvent.cz.

Jana Trhlíková

Metody motivace žáků k dokončení studia

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V IZRAELI

Vzdělávání má pro izraelskou společnost velký význam. Nejenže poskytuje znalosti a dovednosti, ale také spojuje lidi z různých etnik a kultur.

Politickou zodpovědnost za školství nese ministerstvo školství, kultury a sportu (<http://cms.education.gov.il>) a u odborných škol také ministerstvo průmyslu, obchodu a práce. V Izraeli je povinná školní docházka od pěti do osmnácti let, v tomto období je také bezplatná. Po jejím ukončení a po dovršení 18 let jsou muži zavázáni ke třem rokům a ženy ke dvěma rokům služby v izraelské armádě.

Školství v Izraeli se skládá ze čtyř segmentů:

- předškolní výchova a základní školy,
- nižší střední školy,
- vyšší střední školy (všeobecně vzdělávací školy, průmyslové školy a učňovské školy),
- terciární vzdělávání a vzdělávání dospělých (odborné vysoké školy, univerzity, kurzy profesní přípravy, odborné školy pro další vzdělávání dospělých – obvykle po absolvování vojenské služby).

Profesní příprava v Izraeli

Profesní příprava v Izraeli má dvě fáze: odborné vzdělávání před vojenskou službou a profesní příprava po ní. Za obě fáze odpovídá ministerstvo průmyslu, obchodu a práce. Střední odborné vzdělávání poskytují průmyslové školy, které spolupracují s organizacemi hospodářské sféry, ale také např. s Izraelskými ozbrojenými silami (Israel Defence Force – IDF), a jsou tři až čtyřleté. Dále jsou tu učňovské školy. Hlavními učebními místy jsou malé podniky a továrny, které v re-

gionálním středisku společně provozují studijní dílnu. Uční pracují v podniku a jeden až tři dny v týdnu se vzdělávají ve studijní dílně.

Pět hlavních oblastí profesní přípravy po vojenské službě:

- kurzy profesní přípravy v profesních střediscích,
- kurzy pro znevýhodněné za účelem jejich integrace do trhu práce,
- vzdělávání pro techniky a inženýry z praxe,
- rekvalifikace lidí se všeobecným vzděláním (imigrantů),
- podnikové kurzy určené ke zvyšování zaměstnatelnosti vlastních zaměstnanců a nezaměstnaných.

Kariéra v průmyslu není pro mladé atraktivní

Velký problém představuje fakt, že se obory profesní přípravy staly záchytným bodem pro ty, kdo byli vyloučeni ze všeobecného vzdělávání. Další komplikace způsobuje poměrně dlouhé přerušení studia kvůli vojenské službě.

Často se totiž stává, že se mladí lidé už nevrátí ke své původní profesi, takže zástupcům hospodářské sféry se zdá neefektivní poskytovat jim kvalifikace před vojnou. V profesní přípravě po vojenské službě je problémem také vyšší věk vzdělaných osob a rodinný status mnoha podniků. V profesní přípravě se projevuje i nedostatek vzdělaných učitelů a chybí propustnost uvnitř školského systému, zvláště z profesní přípravy na univerzitu.

Výhled

V současné době Izrael spolupracuje s německým Spolkovým ministerstvem školství a výzkumu (BMBF) na budování ústavu, který by měl na základě výzkumu analyzovat a usměrňovat profesní přípravu podle potřeb trhu práce a hospodářské sféry. Kromě toho vláda pracuje na zákonu o odborném vzdělávání a pomocí různých osvětových kampaní chce dosáhnout zvýšení atraktivity profesní přípravy.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Das (Berufs-) Bildungswesen in Israel. Berufsbildung, 2012, Nr. 138, S. 47-48.

DUÁLNÍ STUDIUM SE OSVĚDČILO

Duální studium je teoretické studium, které je pravidelně doplňováno praktickými fázemi (např. profesní přípravou v Průmyslové a obchodní komoře – IHK, praxí v podnicích) integrovanými do studia. Obojí musí být koordinováno obsahově i časově.

Čím je duální studium pro podniky zajímavé?

Duální studium (Duale Studium) je celostátně osvědčenou alternativou k prevenci nedostatku odborných sil. Je prokazatelně úspěšné a přednosti pro podniky jsou zřejmé:

- lepší šance na získání mladých odborných a vedoucích pracovníků;
- vhodný nástroj k udržení zaměstnanců;
- absolventi nemusí být po vzdělávání zapracovávaní;
- pravidelné praktické fáze během vzdělávání zamezují šoku z praxe;
- velké podíly praxe při studiu – vzdělávání se orientuje podle potřeby hospodářské sféry;
- propagace značky zaměstnavatele – možnosti duálního studia v podnicích zvyšují jejich atraktivitu.

Stále více podniků se stává partnery v praxi

Mnohé podniky, a nejen v Hesensku, rozšiřují své vzdělávací portfolio a nabízejí se jako partneři v praxi pro duální studium. Takovým partnerem se potenciálně může stát každý podnik.

Měl by ale napřed vědět, jestli dokáže dát žákům jasnou perspektivu, zda je schopen to zvládnout po stránce obsahové a organizační a má k tomu všemu dostatečné personální, materiální a prostorové podmínky. A jestli je schopný určit jasně zodpovědnost za tento program a motivovat studující. Podniky zapojené do úspěšného programu „Dorost odborných sil“ (Fachkräftenachwuchs-Programm) zjišťují, že u nich počet uchazečů o místo stoupá a zároveň stoupá jejich kvalita. Přitom studijní místo není nutně vázáno na učební místo. Myslitelné jsou i jiné smluvní formy, např. smlouva o praxi. Důležité je, aby teorie a praxe byly spolu obsahově i časově zkoordinovány.

Příklad: Studijní model Hesenské profesní akademie

Studium na Hesenské profesní akademii trvá tři roky (šest semestrů) a každoročně začíná 1. srpna (začátek školního roku v profesní přípravě). První dva týdny noví „učedenti“ (Azudent) zůstávají v podnicích a aklimatizují se. V polovině srpna začíná první semestr. Po deset týdnů se vyučuje celodenně, zpravidla v přednáškových sálech Goethovy univerzity ve Frankfurtu. Potom přibližně sedmnáct týdnů jsou studující (nebo učni) v podniku v tzv. praktické fázi. To se opakuje každý semestr. Pro oboustranný úspěch má rozhodující význam dobrý a cílený personální výběr. Fakt, že počet předčasných ukončení studia je nižší než 10 % a žáci dosahují na vysvědčení průměru 2,0, přesvědčí mnoho podniků o prospěšnosti duálního systému. Navíc po ukončení studia podniky převezmou 80–90 % absolventů, což svědčí o tom, že s nimi byli spokojeni.

Přeložila Jana Šatopletová

Pramen: Moser, Mark. Duales BA-Studium – Nachwuchs sicher! Wirtschaft und Beruf, 2013, Nr. 1, S. 32-33.

LESK A BÍDA REFORMOVANÉ POLSKÉ MATURITY

Nabízíme vám závěrečnou část článku o reformě maturit v Polsku, jehož autor Jerzy Lackowski je přesvědčen, že se podařilo naplnit jen velmi málo cílů, kvůli nimž se nové maturity zaváděly. Celý příspěvek vznikl v rámci projektu Polsko a Česká republika: Proč se neučíš od svého souseda? Nástroje pro využití zkušeností sousední země ve veřejné politice. Jde o projekt Ministerstva zahraničních věcí Polské republiky, který byl organizován polským Střediskem politických myšlenek a brněnským Centrem pro studium demokracie a kultury.

12

Ilustrační foto

Když před více než dvaceti lety začínaly práce na reformě polských maturit, předpokládalo se, že perspektivně budeme mít standardizované zkoušky s objektivním systémem hodnocení, které současně budou přijímací zkouškou na vysoké školy. Díky tomu získáme, jak se reformátoři domnívali, nástroj k hodnocení úrovně všeobecného vzdělávání v Polsku, v návaznosti na realizaci celostátních vzdělávacích standardů. Stojí za připomínku, že reforma maturit byla jedním z kroků, jež měly způsobit zlepšení kvality vzdělávání v polských školách. Bouřlivé dějiny programu nových maturit však ukázaly, že se podařilo naplnit jen málo počátečních předpokladů. Máme sice standardizované zkoušky, externě hodnocené, nahrazující někdejší přijímací zkoušky ke studiu. Standardizace však byla dovezena k hranicím absurdity, svým způsobem

zničila smysl a cíl školní výuky, zvláště v případě humanitních předmětů. Zde hraje silně zápornou roli hodnotící klíč, jehož řešení mnozí zkoušející považují za verdikt, a ne pomocný materiál. V důsledku toho se z jedné strany opakují doporučení, aby se mladí lidé připravovali k tvůrčímu myšlení a řešení nestandardních problémů, a z druhé strany se od nich při externích zkouškách vyžaduje především schematické, imitační myšlení. Od učitelů a ředitelů škol se očekává, že budou ve školách vytvářet prostředí motivující k získávání znalostí, přičemž forma externích zkoušek rozhodně více inklinuje k typu školy, která znalosti pouze předává. Pokud si uvědomíme, že učitelé během své každodenní práce přirozeně vyučují s ohledem na budoucí zkoušky, čelíme ohromnému problému, který by konečně měl být brán vážně.

Nelze si také nevšimnout mnoha problémů a slabin v práci celého zkušebního systému. Téměř skandálně působí neustálý výskyt chyb v zadáních maturitních úloh, které osoby zodpovědné za systém zkoušek považují za nevyhnutelnou součást své práce. Současně lze těžko pochopit, proč si Ústřední zkušební komise (Centralna Komisja Egzaminacyjna – CKE) nemůže poradit s problémem rozdílů v obtížnosti zkušebních materiálů pro maturity z jednoho předmětu v různých školních rocích. Proto nelze výsledky zkoušek v různých letech srovnávat, což v podstatě znemožňuje diagnostiku kvality práce polského vzdělávacího systému. Nelze také opomenout problém chyb při opravování maturitních prací, což velmi komplikuje osudy maturantů, zvláště vezmeme-li v potaz jednoinstanční hodnotící proces.

Dějiny reformy polských maturit skvěle odrážejí proces snižování nároků, který v celém našem vzdělávacím systému po léta zaznamenáváme. Tento proces se dokonale ukazuje při srovnání kritérií požadovaných pro úspěšné složenou zkoušku, která byla navrhována v polovině 90. let minulého století, s kritérii, která navrhlo ministerstvo školství ve svém nařízení z 25. 4. 2013. V plánech nových zkoušek se totiž předpokládalo, že pro jejich zápočet bude sice platit požadavek 30 % z možných bodů z každé povinné zkoušky skládané na základní úrovni, ale pro přijetí ke studiu na vysoké škole bude nezbytné složit zkoušky na rozšířené úrovni, s limitem úspěšnosti na úrovni 40 % (což bylo kompromisní řešení, beroucí v potaz charakter všeobecného vzdělávání ve středním školství a současně zachovávající racionální požadavky vůči uchazečům o studium). Maturanti v roce 2015 však budou moci absolvovat střední školu a zahájit studium po splnění oněch základních (povinných) kritérií a po přistoupení k pouze jedné zkoušce na rozšířené úrovni, bez nutnosti dosáhnout určené úrovně minimálního počtu bodů.

Při pohledu na problém požadavků vůči

maturantům nelze pominout míru obtížnosti maturitních úloh, které jsou v mnoha případech formulovány tak, že při četbě jejich obsahu se můžeme ptát, zda by si s nimi neporadil středně schopný žák druhého stupně.

Vše je smutným důsledkem dramatického poklesu nároků v celém vzdělávacím systému. Dokud se tento proces nezastaví, sotva lze očekávat, že budeme mít korektní maturitní systém. Dnes náš systém bohužel rychlým tempem směřuje ke vzdělávání založenému na bezmyšlenkovitém plnění příkazů typu „najdi, podtrhni, vlož“. Ostatně krizi polského vzdělávání nejlépe ilustruje ukazatel úspěšnosti při maturitách ve všeobecně vzdělávacích lyceích pro mládež, oscilující kolem 90 %. Což znamená, že každý desátý absolvent těchto škol není schopen projít maturitou o zcela mikroskopickém rozsahu nároků. V jiných družích středních škol klesají tyto ukazatele dokonce pod 50 %. Jinak řečeno, žáci jaksi promrhávají čas strávený ve škole. Lze se jen domýšlet, jak by vypadaly ukazatele úspěšnosti, kdyby stoupla úroveň obtížnosti úloh a začal platit požadavek, aby alespoň jeden předmět byl zkoušen na rozšířené úrovni s minimálním prahem 40 % z možných bodů. Je však důležité velmi silně zdůraznit, že naším problémem není model externích maturit, ale jeho chybná realizace a nešťastný způsob jeho využití.

Jerzy Lackowski

Z polštiny přeložila Lucie Szymanowska

Středisko politických myšlenek – viz Oáza Myšlí Politycznej – <http://www.omp.org.pl/> Centrum pro studium demokracie a kultury – <http://www.cdk.cz/>

Autor Dr. Jerzy Lackowski, Uniwersytet Jagielloński Kraków <http://www.sp.uj.edu.pl/> mailto: jerzy.lackowski@uj.edu.pl

Článek představuje závěrečnou část z rozsáhlejšího příspěvku: Lackowski, Jerzy. Nesplněné naděje reformátorů maturit v Polsku.

Celý tento příspěvek vyšel ve Zpravodaji – Odborné vzdělávání v zahraničí, 2013, Roč. 24, příloha č. IV, s. 1–7.

NÚV Národní ústav pro vzdělávání
školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků

VZDĚLÁVÁNÍ

čtvrtletník Národního ústavu pro vzdělávání
Ročník 2, ISSN 1805-3394

Číslo 4/2013 vyšlo 20. 12. 2013

Vydává: NÚV, Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10
Tel.: 274 022 111

www.nuv.cz, redakce@nuv.cz

Redakce: Zoja Franklová, Jan Klufa

Grafika a sazba: Jan Velický